

Deres referanse:
19/1597

Vår referanse:
201903086

Sted, Dato
Oslo, 17.09.2019

HØRINGSBREV - FORSLAG TIL NY LOV OM INN- OG UTFØRSEL AV VARER OG NY LOV OM TOLLAVGIFT

Det vises til høring fra Finansdepartementet av 6. mai 2019 med forslag til ny lov om inn- og utførsel av varer og ny lov om tollavgift. Frist for å inngi høringssvar er satt til 20. september 2019. Etter avtale med Politidirektoratet inngis Kripos' høringssvar direkte til Finansdepartementet.

Innledende merknad

Finansdepartementet uttaler i kap 9.1 Konsekvenser av forslaget at "[...] *deling av regelverket for tollavgift og vareførsel i to lover [vil] legge til rette for at reglene på hvert av områdene kan få en bedre struktur og bli mer oversiktlige. Det vil igjen gjøre reglene mer tilgjengelig for brukerne og dermed fremme rettssikkerheten*".

Kripos er ikke umiddelbart enig i denne vurderingen. Å splitte opp denne reguleringen i flere lover gjør det mer uoversiktlig. Hensynet til kravet om reguleringens klarhet og brukervennlighet for den enkelte vil dermed kunne svekkes.

Tollvesenets kontrollvirksomhet

Tollvesenets kontrollvirksomhet er foreslått regulert i den nye vareførselsloven kapittel 8. Kripos mener at hvilke kontrolltiltak tollmyndighetene kan bruke, hvor og i hvilke situasjoner, med fordel kunne vært nærmere definert i forslaget. Som eksempel vil vi vise til den foreslåtte reguleringen av tollmyndighetenes mulighet til systematisk og langvarig observasjon, heretter kalt spaning.

Tollmyndighetens spaningsvirksomhet er i dag regulert av tolloven §13-1, bokstav a (høringsnotatet s. 92):

"Tollmyndighetene kan kontrollere overalt utendørs når kontrollen har som formål å avdekke ulovlig vareførsel og undersøkelsen skjer i tilknytning til forfølgelse av et forhold som antas å innebære en overtredelse, jf. § 13-1 bokstav a."

I høringsnotatet s. 215 fremkommer uttales følgende: *"Tollmyndighetene vil kunne forfølge og stanse en person på såkalt «ferske spor» som en del av kontrollen etter forslag til § 8-3 første*

ledd bokstav a og b, og bestemmelsene anses dermed å omfatte tolloven § 13-1 bokstav e nr. 5."

Forslaget til ny bestemmelse lyder:

§ 8-3 Undersøkelse av person for kontroll av varer

For å kontrollere varer som føres inn i eller ut av landet kan tollmyndighetene undersøke person som

a) er på vei til eller fra grensen

b) mistenkes for å unndra varer fra kontroll og som er på sted som nevnt i § 8-2 første ledd bokstav c, forlater lagringsplass for varer som ikke er deklartert for tollprosedyren overgang til fri disponering, eller er på eller ved ankomst- eller avreisested for luftfartøy, fartøy, buss og tog med utenlandstrafikk eller er i transportmiddelet.

Det antas at det er lagt opp til ytterligere mulighet for å regulere dette gjennom forskriftshjemmelen i § 8-1, nr. 5 ("*Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om stansing, tiltak, vareprøver, bruk av hund, bruk av tollsegl og bruk av tollvakt og dekning av omkostninger ved bruk av tollvakt mv.*").

I høringsnotatets kapittel 6.9.17 er spørsmålene rundt systematisk og langvarig observasjon nærmere omhandlet. Det konkluderes der med at spørsmålet om en eventuell lovfesting av tollmyndighetens adgang til å spane utsettes til samme spørsmål er behandlet for politiet gjennom arbeidet med ny straffeprosesslov. Kripos er enig i at dette må ses i sammenheng med en eventuell regulering for politiet. Vi savner likevel en nærmere definisjon av rammene for hva tollmyndigheten faktisk kan gjøre i sin kontrollvirksomhet i det fremlagte forslaget.

Det er uheldig at såpass inngripende kontrolltiltak ikke defineres klarere i loven, men at det overlates til forskriftsregulering. Blant annet er et helt sentralt spørsmål *hvilke typer undersøkelser* som kan gjennomføres. Dette er forsøkt definert i lovforslagets § 8-4, men denne bestemmelsen inneholder ikke noe om spaning/forfølgelse. Sentrale spørsmål er hva som kan være gjenstand for kontroll (vare/person/kjøretøy), hvor lenge kontrollen kan vare, hvor observasjoner kan foretas, om det kan brukes teknisk utstyr som foto/video mv. Kripos har erfaring med langvarig spaning fra tollvesenet side (over flere dager). Etter vår mening bør grensen for tollvesenets kontrollvirksomhet og politiets etterforskning komme tydelig frem i loven, det gjør det ikke i det fremlagte forslaget. Når formålet går over fra varekontroll til avdekking av mulige straffbare forhold endres både ansvarsforholdet og hvilket regelsett som gjelder. Vi kan ikke se at dette er omhandlet i høringen.

I forslaget til ny lov er det valgt å ikke regulere *hvor* tollmyndigheten kan foreta kontroll, men å knytte adgangen til å foreta kontroll til at den må gjelde varer som føres ut av eller inn i landet. Dette fremstår som en fornuftig lovteknisk løsning, men den åpner for en rekke vanskelige vurderinger. Særlig gjelder dette tilfeller hvor kontrollen foretas langt fra grensen og i lang tid etter at varen har kommet inn. Kripos savner her en nærmere regulering av hvilke krav som skal oppstilles når kontrollen ikke utføres direkte i forbindelse med en pågående vareførsel i et grensenært område. Hva skal da til for å kunne gjennomføre en kontroll? Hvor lenge skal tollvesenet kunne observere den pågående vareførselen, eller hvor sikker må man være for kunne kontrollere et lager hvor varer som er ført inn til landet "antas" å være (jf. § 8-2 (1) bokstav c)?

Hva gjelder kontroll av personer er det inntatt et mistanke-krav ved kontroll av personer som ikke er på vei til eller fra grensen, jf. forslaget § 8-3 bokstav b. Kripos støtter dette.

Avslutningsvis vil vi påpeke at det er generelt uheldig at loven ikke i større grad regulerer de prosessuelle reglene; hvem i tollvesenet som kan beslutte kontrolltiltak, i hvilken grad de skal føres kontroll med, hvilke notoritetskrav som stilles til vurderinger og beslutningsprosesser i forbindelse med kontroll, samt krav til dokumentasjon av kontrollvirksomhet, f.eks. ved pålegg om utlevering av dokumentasjon/informasjon fra tredjeparter.

Med hilsen

Vígileik Antun
ass. sjef Kripos

Saksbehandlere:
Håvar Undeland
Politiadvokat

Kurt Arne Sandvik
seniorrådgiver

Kopi:
Politidirektoratet
Det nasjonale statsadvokatembetet